

Wybory czerwcowe 1989

25. ROCZNICA WYBORÓW CZERWCOWYCH

Koniec lat 80. XX wieku był w Polsce okresem "gorącym", zapowiadającym nieuchronną konieczność zaprowadzenia w kraju zmian. Kryzys polityczno-gospodarczy, eskalacja negatywnych nastrojów wśród społeczeństwa, fala ogólnopolskich strajków doprowadziły do rozpoczęcia dialogu między opozycją a przedstawicielami władzy, a w konsekwencji do zwołania obrad Okrągłego Stołu. Uroczyste posiedzenie plenarne Okrągłego Stołu odbyło się 6 lutego 1989 roku w Pałacu Namiestnikowskim w Warszawie, a wynikiem negocjacji były "Porozumienia Okrągłego Stołu".

Podpisane 5.04.1989 roku dokumenty składały się z trzech umów społecznych: Stanowisko w sprawie reform politycznych, Stanowisko wobec polityki społecznej i gospodarczej oraz reform systemowych i Stanowisko w sprawie pluralizmu związkowego. Z umów tych wynikały następujące ustalenia:

- wybory "kontraktowe" do Sejmu w oparciu o nowy podział mandatów w proporcji: 65% dla ówczesnych partii politycznych i 35% dla opozycji politycznej,
- wolne i demokratyczne wybory do Senatu,
- wprowadzenie do systemu ustrojowego urzędu Prezydenta, sprawującego władzę wykonawczą i kontrolną nad parlamentem,
- legalizacja NSZZ "Solidarność" i wprowadzenie zasad pluralizmu związkowego w zakładach pracy,
- reforma ustroju sądów wiodącą w kierunku ich niezależności oraz niezawisłości i nienaruszalności sędziów,
- poszerzenie pola swobód politycznych poprzez zagwarantowanie zasady wolności słowa oraz częściowe ograniczenie monopolu rządowego i politycznego środków masowego przekazu.

Wynegocjowane przy Okrągłym Stole zmiany w ustroju politycznym Państwa były przejściowe. Stworzyły jednak podstawy polityczne do procesu transformacji rozumianej jako przekształcenie zasad ustroju społeczno-gospodarczego i zasad sprawowania władzy publicznej. Losy państwa i nowo utworzonych instytucji zależęć miały od wyników wyborów, które miały być przeprowadzone w dwóch turach 4 i 18 czerwca 1989 roku. Zanim jednak to się stało trudno było uwierzyć, że komunistyczny reżim odstąpi od kardynalnej zasady wyrażonej przez Władysława Gomułkę w 1945 roku, że "władzy raz zdobytej, nie oddamy nigdy".

W czerwcu 2014 roku przypada 25. rocznica Wyborów Kontraktowych. Ćwierć wieku temu społeczeństwo polskie po raz pierwszy po II wojnie światowej mogło wziąć udział w demokratycznych częściowo wolnych wyborach.